

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 9. avgusta 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 90.

Pasivnost nemške zunanje trgovine.

Nemška trgovina, ki je bila lani v ravnovesju, je od jesenskih lanskim mesecev naprej trajno pasivna. Pasivnost je rasla od meseca do meseca in je dosegla v juniju 450 milijonov mark; to je povzročilo veliko vznemirjenje in je neugodno vplivalo celo na borzo. S to junijevo pasivnostjo je dosegla nemška zunanja trgovina prvega letošnjega polletja pasivnost ca. dveh milijard mark. Če bo šla v tej smeri naprej, bo dosežena do konca leta rekordna pasivnost, kakor je nemška zunanja trgovina doslej ni še nikdar doživela.

Znani »Economicus« pripoveduje o tem: Da si dobimo kolikor mogoče pravilno sliko o pomenu te pasivnosti, je na mestu, da napravimo najprvo primer s predvojnimi leti in pa s povojnimi leti stabilizacijske dobe in da nato premotimo vzroke najnovejšega razvoja; iz tega bomo mogli napraviti nekaj zaključkov za bodočnost.

Najprvo moramo ugotoviti, da je bila nemška zunanja trgovina v zadnjih predvojnih letih vedno pasivna, razen leta 1913, ki je izkazalo eksportni previšek. Tako na primer je znašal leta 1909 import 8 milijard in pol, eksport 6 in pol, pasivnost 2 milijardi, leta 1910 9 in 7½, pasivnost 1½, leta 1911 9¾ in 8, pasivnost 1¾, leta 1912 10¾ in 9, pasivnost 1¾ milijarde. Povprečno govorimo torej lahko o pasivnosti 1¾ milijarde, kar bi dalo po sedanjih vrednostih ca. 2½ milijarde.

Dosedanja povojna stabilizacijska leta kažejo sledečo sliko: L. 1924 pasivnost ca. 2 milijardi, l. 1925 skoraj 3 milijarde, leta 1926 približno ravnovesje. Te številke se v nekoliko razlikujejo od onih, ki jih je objavil Nemški Statistični urad, in sicer, kakor je priznal statistični urad sam, zato, ker vsebujejo številke za l. 1924 in 1925 lahko nekaj napak; pri uvozu bi bilo mogoče pripisati 5%, ker način cenitve ne more zmeraj pravilno označiti kvalitativnih razlik v ceni blaga, pri izvozu bi pa lahko odšteli 1½%, ker so deklaracije včasih pod resnično trgovsko ceno. Na podlagi teh korektur smo dobili zgorajšnje podatke. Kot povprečnost stabilizacijskih let bi se izkazala torej pasivnost od ca. 2 milijard do 2¼ milijard mark. Primerjanje s predvojnimi leti nam torej pove, da ima ta pasivnost trgovske bilance tendenco do povrnitve k prejšnji konstanti. Brez dvoma je v tem oziru bistvena razlika med predvojno in povojno dobo. Takrat je bila Nemčija dežela, ki je kapital izvažala, danes ga uvaža in more kriti svojo pasivno trgovsko bilanco le iz dotoka inozemskih kapitalij, zlasti iz inozemskih posojil.

Spričo tega dejstva se je razvila v nemških strokovnih listih diskusija in sta nastala dva nasprotna si tabora. Eno tezo zastopa večina teoretičnih narodnih gospodarjev, tako zlasti Gustav Stolper, izdajatelj lista »Der Deutsche Volkswirt«; pravi, da živi na ta način Nemčija gospodarsko čez svoje razmere in da bi blo dobro, če bi se omejili in danim razmeram prilagodili. Drugo tezo zastopa večina državnikov (med njimi tudi državni gospodarski minister dr. Curtius) in ostali gospodarski voditelji; pravi, da je — zlasti v svrhu zaposlenosti nemškega delavstva — potrebno, obdržati tradicionalno nemško gospodarsko strukturo, tudi če je za njeno vzdrže-

vanje začasno potrebna zadolžitev v inozemstvu. Drugi nazor računa menda s tem, da si bo na eni strani v tem oziru nemško gospodarstvo v bodočnosti samo napravilo potrebni korektiv, na drugi strani pa da more ta metoda učinkovito pripomoči k prepričanju sveta, da se Dawesov načrt ne da izpeljati v polni meri.

Ta diskusija nas spominja na nazore, ki so se javili svojčas v inflacijski dobi o smotrenem postopanju nemške vlade in nemških gospodarskih voditeljev. Kakor takrat se zdi tudi sedaj nemogoče, da bi dali zamotanemu ustroju gospodarskega življenja iz političnih vzrokov gotovo smer; vsekakor je pa mogoče, da naravnega gospodarskega razvoja zato ne oviramo, ker se more ta razvoj politično izkoristiti.

Preidemo na vzroke rastoče pasivnosti. Če razvoj nemške zunanje trgovine v prvi letošnji polovici natančno analiziramo, vidimo zares, da ima več znakov svoj izvor v naravnem razvoju zadnjega časa. Predvsem je treba ugotoviti, da se je skupni promet zunanje trgovine v prvem polletju 1927 v primeri s prvim polletjem 1926 zelo dvignil, kar je seveda izključno le posledica pomnoženega uvoza. Dočim je znašal uvoz v prvi polovici lanskega leta 4¼ milijarde mark, je narasel v prvih šestih mesecih letošnjega leta na 6¾ milijarde, se je dvignil torej za poltretjo milijardo. Uvoz živil je narasel v tej dobi za pol milijarde, uvoz fabrikatov za ravno toliko; uvoz surovin pa za ogromni znesek pol-druge milijarde.

Dvig pri nakupu živil ni fabrikatov nam govori v prvi vrsti o zvišanju nakupni moči nemškega prebivalstva; lahko so zraven tudi še drugi momenti, pri živilih na primer posledice slabe letine, pri fabrikatih naraščajoče zadolženje v inozemstvu, ki je navadno v zvezi z zvišanjem uvoza fabrikatov. Kar se tiče izredno pomnoženega uvoza surovin, je mogoče deloma odvisen tudi od naključnih momentov; tako na primer so morebiti izjemoma nizke cene na koncu preteklega leta (za bombaž, lan itd.) dale nagib za nakup teh surovin na zalogo. V prvi vrsti je pa zvišani uvoz surovin brez dvoma v zvezi z dobro industrijsko konjunkturo, kar je tudi v skladu s poročili o zaposlenosti nemške industrije. Gotovo je tudi, da bo del tega uvoza surovin, povzročena po dobri konjunkturi, porabljen doma; za to govori ojačena kupna moč raznih slojev nemškega prebivalstva. Težko si je pa tudi misliti, da ne bi velik del tega pomnoženega uvoza surovin prišel v dobro dvigu izvoza nemških fabrikatov; ta izvoz je bil v prvi letošnji polovici na višini zadnjih dveh odnosnih letnih polovic in je z ostal za izvozom zadnjih predvojnih let povprečno za 15 odstotkov. Zato moremo z veliko napetostjo pričakovati, kakšna bo slika nemške zunanje trgovine, ki nam jo bodo prinesla mesečna poročila bodočih mesecev. Na Nemškem traja diskusija naprej, in vsaka stranka brani trdovratno svoje mnenje.

Štajerska jabolka so povsod jako priljubljena in se razpošiljajo zgodnja jabolka v Monakovo, sedaj se pa pošiljajo skoraj vsak dan po eden ali dva vagona v Bremen in Hamburg. Avstrija letos ne bo imela mnogo sadja in zato bodo posebno na Dunaju zelo v skrbeh, odkod naj bi ga dobivali.

Nelegalno trgovanje z molitveniki.

Prejeti smo: Sušmarstvo tudi v trgovini raste, zlasti se je nelegalno trgovanje z molitveniki v zadnjem času tako razpaslo, da moramo mi v obrambo naše trgovine zavzeti svoje stališče in proti temu javno protestirati.

V prejšnjih časih je bilo razpečavanje molitvenikov v Sloveniji važna pridobitvena panoga založnih knjigarn, knjigovezov-založnikov, trgovcev s papirjem in tudi drugih trgovcev. Ko se je v Ljubljani ustanovilo Katoliško tiskovno društvo, oziroma, ko se je to povečalo v največje knjigotrško podjetje v Sloveniji, je to društvo polagoma izpodrinilo skoro vso založbo in prodajo molitvenikov s strani ostalih trgovcev ter jim je s tem prizadelo ogromno škodo.

Katoliško tiskovno društvo razpošilja in prodaja letno na tisoče molitvenikov, ki jih tiska, veže in razprodaja v lastni režiji. V svrhu razpečavanja svojih ogromnih naklad se to društvo ne poslužuje samo svojih prodajalnic, temveč uporablja v to, n. pr. po deželi zlasti duhovnike. Trgovanje z molitveniki se je po župniških silno razpaslo, tako, da ljudstvo molitvenikov ne kupuje drugje, kakor izključno samo v župniščih. Našim trgovcem,

ki imajo velike zaloge molitvenikov, pa se s tako konkurenco prizadevajo občitne škode.

Po informacijah, ki smo jih prejeli, so vse pritožbe s strani trgovstva na merodajne oblasti ostale brezuspešne. Konkretnih slučajev o taki nelegalni trgovini bi imeli nešteto na razpolago.

Prodajo molitvenikov s strani duhovščine občutijo naši trgovci najtežje v času birmovanja. Prihodnji mesec se vrši birmovanje na Dolenjskem in se bo trgovanje z molitveniki po župniških vršilo brez dvoma z vso vnmemo.

Prosimo zato knezoškofijski ordinarijat, da blagovoli temu vprašanju posvetiti vso svojo pozornost in odrediti potrebno, da se trgovanje z molitveniki od strani duhovščine v vsej Sloveniji preneha, ker so legitimni trgovci, ki se morajo za svoj obstanek težko boriti in ki so navezani le na svoj zaslužek, s tem občutno oškodovani in ogroženi. Naši trgovci morajo nositi poleg režijskih stroškov, tudi vsa davčna in avtonomna bremena, nasprotno pa duhovščina tozadevno ne nosi nikakih bremen in ji je na ta način dana možnost, da dela najobčutnejšo konkurenco našim trgovcem.

VINOGRADI V HALOZAH.

Vsled majniškega mraza so sicer nizke lege vinogradov trpele, ni pa napravil mraz v višjih in visokih legah nobene škode. Trsi niso nasipani z grozdem, pa kolikor ga je, je zelo lepo. Trajno lepo in vroče vreme je povzročilo zelo lep razvoj grozdič, ki je z malimi izjemami zdravo. Radi velike vročine že nastopa tu in tam največji sovražnik grozdič, oidij, ki ga pa marljive roke z žvepljanjem sproti zaterejo. Kakor že rečeno, je radi letošnjega toplega vremena razvoj grozdič tudi za 3 tedne naprej in se že jagode začnejo mehčati in obeta se nam izvrstna kapljica, slična oni 1917 leta. Opozorjamo torej domače vinske trgovce in gostilničarje, kakor tudi inozemstvo, posebno pa sosedno Avstrijo na svetovno slovečega pristnega Haložana.

* * *

Stanje hmeljskih nasadov v Sloveniji. Hmeljarsko društvo za Slovenijo nam poroča z dne 7. t. m.: Po hudi vročini je izdatni dež ponoči dne 3. t. m. premočil hmeljske nasade, jih osvežil in ohladil. Žalibog je bilo, med padavino tudi nekaj toče, ki je posameznim hmeljarjem povzročila občutno škodo, vendar le-ta ne bo v splošnem izdatno vplivala na množino letošnje trgatve. Kakor je hmelj pričel neenako cveteti, tako je tudi njegov prehod od cvetja v kobule neenak, kar bo povzročilo spodbiranje hmelja. Kakor smo že poročali, je letos golding nastavljen manj cvetja kot v minulem letu, vendar pa pričakujemo glede na povečano, s hmeljem zasajeno ploskev, isto množino, seveda le pod pogojem, da se hmelja do trgatve ne bo lotil še kak neljubi prijatelj. Hmelj bo mo prišel obirati v teku enega tedna. Tuji prekupci že prihajajo.

Ljubljanska borza.

Tečaj 8. avgusta 1927	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13:515	13:545
Curih 100 fr.	1093:50	1096:50
Dunaj 1 šiling	7:9925	8:0225
London 1 funt	275:80	276:60
Praga 100 kron	168:20	169:—
Trst 100 lir	308:25	310:25

NAŠE SLIVE.

Vsled suše je postal položaj tega pridelka naravnost obupen. Lani so pridelali pri nas na jugu za 4800 vagonov sliv, letos jih bo v najugodnejšem slučaju, če se bo pojavil zadosten dež, okoli 3000 vagonov, sicer pa kvečjemu 2000 vagonov. Dež bi naše narodno premoženje zvišal za več kot za 50 milijonov dinarjev. Seveda so se temu primerno tudi cene sliv zelo dvignile. Pridetek v glavnih konkurenčnih deželah, v Oregonu in Kaliforniji, je srednje dober.

* * *

SLADKORNI DOGOVOR.

Vprašanje o novi sladkorni konvenciji noče utihnuti. »D. Z.« pripominja k nastalim vestem tole: »Novo konvencijo, ki bi jo mogli mi Nemci sprejeti, smatramo v sedanjem trenutku za nedosegljivo. Zahtevati bi se moralo, da bi pristopile k dogovoru vse one sladkor izdelujoče dežele, ki pridejo za svetovni trg tako ali tako v poštev. Sicer bi se lahko zgodilo, da bi nekatere dežele sklenile gotove pogoje in da bi druge države, ki dogovora ne bi podpisale, z večjo produkcijo in z večjim izvozom preprečile to, kar bi ti pogoji hoteli doseči. Zlasti bi bilo potrebno, da bi Anglija s svojimi velikimi sladkornimi kolonijami pristopila k konvenciji in bi tako opustila premije na izdelovanje pesnega sladkorja ter bi prilagodila svojo carinsko zakonodajo konvencijskim določbam. Tudi bi se ne smela ponoviti napaka iz leta 1903, da bi ne bile v konvenciji U. S. A. in z njimi vred tudi Kuba. Takrat U. S. A. in Kuba niso pristopile dogovoru. Dalje bi se morala upoštevati obremenitev nekaterih dežel po mirovnih dogovorih, ki imajo za posledico višje nabavne stroške; nato tudi, da valutarne razmere v deželah sladkorne produkcije niso stabilne. To je samo par točk, ki so pa važne glede vprašanja nove konvencije. Ne verjamemo na njeno možnost.« Češki listi pristavijo k tej argumentaciji: »Mislimo, da je naša sladkorna industrija v tej zadevi iste-ga mnenja. Položaj se je od leta 1903 naprej temeljito spremenil.« Tega leta so namreč sklenili bruseljsko konvencijo.

* * *

Milivoje M. Savić:

Politika tujih gospodarskih podjetij se redko sklada s politikom naše države.¹

Politika tujih podjetij v naši državi se redko sklada z gospodarsko politikom naše države.

Naša država želi v svojih podjetjih zaposlevati domače ljudi in sicer v pisarnah in v delavnicah, da bi se porabljal za poslovni jezik državni jezik. Tuji v svojih podjetjih hočejo, da zaposlijo čim več svojih ljudi in da po možnosti porablajo za poslovni jezik svoj jezik. Proti temu se moramo energično boriti. Naša država želi, da so gotove tovarne, ki služijo za državno obrambo, v sredini države, tuji pa žele, da bi bile po možnosti na meji. S takim osnavljanjem tovarn na meji izgleda tako, kakor da bi želeli, da se obdrži bodisi nemški, bodisi madžarski jezik v krajih, v katerih se etablirajo. Ali delajo to zavestno ali nezavestno, je egalno; naš interes to ni in proti temu se moramo boriti.

So tuji, ki so dobavitelji gotovega blaga iz inozemstva. Čim se osnuje v državi tovarna, ki jim konkurira, osnujejo tudi sami tovarno v naši državi in streme za tem, da jo s konkurenco v državi sami ubijejo.

Kakšen interes imamo, da dohajajo tuji v našo državo in da s konkurenco ubijajo običajno ravno našega Srba, Hrvat in Slovenca? Kakšen interes imamo, da takega tujca pustimo, da se pri nas naseli, prenese k nam svojo tovarno in ubija naše ljudi s konkurenco?

En tujec dela kak polfabrikat, drugi tujec pa dovršuje ta polfabrikat. Ako se pojavi Srb, Hrvat ali Slovenec in začne izdelovati produkte iz istega polfabrikata, se oba tujca sporazumeta, da gospodarsko uničita domačina, ki je začel izdelovati produkte iz polfabrikatov. Ali more država, da to gleda in se smatra za neinteresirano? Ne, takih tujcev se je treba braniti. Ena in ista firma ima mline v Pešti in v Vojvodini. Ako ima malo pšenice ali malo proda, zapre firma svoj mlin v Vojvodini, v obratu pa obdrži mlin v Pešti, da more moko izvažati na Češko ali na Dunaj. Kakšen interes imamo na tem, da naš mlin v Vojvodini stoji, dočim se naša pšenica melje v Pešti, moka pa izvažna na Češko ali na Dunaj? Naši veliki izvozniki lesa sedijo na Dunaju in sklepajo kartele s svetovnimi organizacijami, od kod naj dobavljajo les, ne oziraje se na našo majhno lesno industrijo.

Kadar naš mali izvoznik začne les izvažati tja, kjer misli, da bo mogel kaj zaslužiti, se vsa svetovna organizacija, vstevši naše veleizvoznike, začene na njega, da ga zadavi. Ali je treba, da gledamo to, kakor da bi nam ne bilo mar, in ne primemo malo za golšo te tuje izvoznike!

Naš valutni interes je, da zaslužki, ki se dosežejo v državi, tudi v državi ostanejo in se tu porablajo ali pldonosno nalagajo. Vsi tuji svoje zaslužke odnašajo v inozemstvo, kar gre na škodo našega denarja in naše trgovske bilance.

Te vrste denarja, ki gredo na tuje, presegajo eno milijardo.

Interes državne obrambe je, da imamo čim več praktično izvežbanih inženjerjev in tehnikov. Da se naši inženjerji praktično izvežbajo, jih moramo v prvi vrsti zaposliti doma. A tega tuji nočejo. Za te naše želje imajo gluha ušesa, pa naj jih jim izraža kdorkoli. Nikjer ne more zaposliti naših mladih kemikov in inženjerjev, a kjer jih sprejmejo, jih vzamejo z muko. Nikakor pa se ni dosežaj uspelo, da bi naši ljudje dobili delo v Boru, Beočinu, Vel. Bečkerek, Splitu, Šibeniku in v drugih večjih podjetjih. Treba nam je, da smo vstrajni in najdemo zdravilo za gluha ušesa, da se vrata teh tovarn odpro tudi za naše mlade ljudi. Banke v tujini, ki imajo pri nas tovarne, imajo tudi svoje delavce, ali vsaj tudi svoje strojne tovarne. Opažati

je, da te njihove tovarne pri nas kupujejo za vsako ceno premog in strojno opremo pri premogokopnih podjetjih teh bank v inozemstvu. Dogajajo se tudi slučajni, da direktor tuje tovarne iz svojega čistelega narodnega interesa kupuje v tujini tudi ono, kar bi mogel ceneje kupiti pri nas. Takih primerov se moramo braniti. Naša hidroelektrična centrala na Fali pri Mariboru, ki je na meji, želi, da zajame vso industrijo do Zagreba. Ali se sklada z našimi interesi, da v vojnem času dobro vržena granata ustavi vse tovarne od Fale do Zagreba, med njimi tudi tovarne, ki delajo za narodno obrambo?

Mi imamo dober hmelj in tuje kot mojstre pivarn, ki nočejo niti slišati, da bi kupovali naš hmelj, ampak ga kupujejo na Češkem, pa čeprav bi bil to tudi naš hmelj, ki se kot češki iz Češke prodaja.

Nekateri pravijo, da imajo gotovi tuji pivovarji odstotke na količino hmelja, kupljenega na Češkem od čeških firm. Tudi proti temu se moramo boriti. Tuji pivarski mojstri stalno trdijo, da se iz našega ječmena ne more variti piva, in da morajo kupovati inozemski ječmen. So tudi načini, po katerih se tudi iz našega ječmena more variti pivo, ali za to moramo imeti mojstre, ki bi iz ljubezni napram državi iznašli, kako bi se dalo variti dobro pivo tudi iz našega ječmena. Vzgojiti si moramo samo domače pivarje.

Želeli smo, da osnujemo mlinarsko šolo v Vojvodini, da vzgojimo naše mlinarje tudi teoretično. A niti v enem mlinu nismo našli niti enega strojnega inženjerja ali mlinarskega strokovnjaka, ki bi govoril naš jezik, da bi mogel predavati našim ljudem. Niti en mlin se ni ponudil, da sprejme takega strokovnjaka in ga ima v službi namesto tujcev, katerih je veliko.

Naš narodni pregovor: »Tudja roka svrab (garjev, krast) ne češe,« velja tudi tukaj.

Razstava Ljubljanskega velesejma

15.—26. septembra t. l.

Slovensko ženstvo priredi ob času jesenske razstave 15.—26. septembra 1927 na Ljubljanskem velesejmu razstavo oziroma tekmovanje narodnih noš. Pokroviteljstvo je prevzela dvorna dama Nj. Vel. Kraljice Marije gospa Franja Dr. Tavčarjeva. Da bo ta prireditve, ki mora biti ponos naših žena širom Slovenije in dokaz lepote in umetnin naših narodnih noš, čim lepše uspela, pozivamo vse slov. žene in dekleta vseh slojev, da pridejo na ta dan tekmovanja, t. j. 16. septembra v narodnih nošah same ali pa pošljejo v njih svoje znanke. Skrbite pa za to, da tudi moška narodna noša ne izostane. Zastopana naj bodo tudi vsa društva po možnosti v skupinah. Ker je ta dan namenjen manifestaciji narodnih noš, je dolžnost vsake Slovenke in vsakega Slovenca, da se osebno udeleži te prireditve in bi bil narodni greh, če bi kdo pustil le posamezni komad te dragocenosti zaprt doma v skrinji ali omari, ker bi s tem zmanjšal sloves in veličastnost manifestacije.

Narodne noše: štajerska, koroška, prekmurska, tržaška okoljanska, beneška, ta dan je vaš, zastopajte ga častno!

Na programu prireditve je tudi kmečka soba, v kateri bo razstava vsakovrstnih narodnih vezenin, slikanin, vložnih in rezanih skrinj, kolovratov, preslic, čelnic, sklepank, peč, zavijač, svilenih rut, kožuhov itd. Kdor bi bil v posesti kateregakoli teh predmetov, naj javi to velesejskemu uradu, ki prevzame za vse vposlane predmete polno jamstvo in povrne pošiljatvene stroške.

Našemu klicu naj se odzovejo vsi, ki z narodno nošo ali katerimkoli predmetom morejo obogatiti in spopolniti razstavo in tudi oni, ki morejo dati informacije ali naslove, da se odbor obrne na dotične pismenim potom. Vse prijave in dopise sprejema prireditveni odbor pod naslovom: Ljubljanski Velesejski urad, Ljubljana.

Prav dobra šola.

Nekemu gospodu, ki se je vračal te dni iz inozemstva, so naši cariniki ob meji zaplenili damsko svilen obleko, ki jo je hotel uvoziti, ne da bi plačal carino. Če so naši ljudje tako zakrknjeni, da hodijo kupovat blago v inozemstvo tudi še danes, ko imamo po domačih trgovinah vsakovrstnega blaga v izobilju na razpolago in to po cenah, ki absolutno konkurirajo z inozemskimi, potem moramo najstrožje mere carinske uprave samo odobravati. Če ljudje ne pridejo drugače k spoznanju, da kupijo po istih in še nižjih cenah doma blago iste kvalitete, jih morajo strezniti samo najstrožje mere z zaplenitvijo blaga in visoko kaznijo, da jim tako preide volja za ponoven nakup v inozemstvu. Je pač tako, da cenijo ljudje inozemsko blago mnogo višje nego domače, pa če je še tako slabo in drago. Zato so drage šole ob prehodu naše carinske meje samo koristne!

All si že pridobil »Trgovskemu listu« vsaj enega novega naročnika?

Trgovina in industrija Ogrske.

Budimpeška Trgovska in obrtna zbornica je priobčila pravkar svoje poročilo o trgovini in industriji Ogrske v letu 1926, in sicer poleg madžarsčine tudi v nemščini, francoščini in angleščini. Publikacija je važen informacijski vir zlasti za one inozemske trgovske kroge, ki se zanimajo za ogrske razmere. Opisane niso samo splošne gospodarske razmere, temveč tudi zaključki poljedelske produkcije leta 1926 in njene uporabe, dalje razmere industrijske produkcije, ustanovitveno delovanje, oblikovanje zunanje trgovine, denarne, kreditne, socialne in prometne razmere. Posebna poglavja poročila so posvečena posameznim industrijskim in trgovskim panogam. Za inozemski trgovski svet je prav ta oddelek posebno poučen, ker nam poda jasno sliko o obsegu domače produkcije vseh industrijskih panog in ker označa predmete, ki jih producira Ogrska čez svojo potrebo in ki pridejo torej za eksport v pošte; na drugi strani pa tudi surovine in polfabrikate, kojih potrebe Ogrska z lastno produkcijo ne more kriti in ki jih mora torej iz inozemstva uvažati.

Bančni ravnatelj Rudolf Rainer kot zastopnik zbornice podaja o nekaterih industrijskih panogah kratko poročilo. »Življenski pogoji železne industrije so se od srede leta 1924 naprej, s prenehanjem inflacije, popolnoma spremenili. Do tedaj in v splošnem je redilo vso ogrsko industrijo zasebno gospodarstvo. Višek zaposlenosti je dosegla železna industrija sredi leta 1923 in v začetku l. 1924, ko je bilo v nji zaposlenih 100.000 delavcev. Sredi leta 1924 se je vsled sanacijskega in stabilizacijskega načrta položaj spremenil, na kar je zasebno gospodarstvo takoj reagiralo. Od tedaj naprej je preživela ta industrija dveletno krizo, ki je prenehala šele sredi leta 1926. Od takrat dalje gre spet navzgor, zaposlenost industrije stalno narašča, in v zvezi s tem se dviga polagoma tudi število delavcev. Tudi eksportne možnosti so se obnovile, depresija je popolnoma izginila, in namesto prenehanja mislijo na koncentracijo in racionalizacijo. — Vzemši vse te okoliščine skupaj, lahko rečemo, da je železna in strojna industrija kulminacijsko točko krize že prestala in je upanje, da bo kmalu spet na prejšnji višini. Sedaj zaposluje okoli 65.000 delavcev. S pomladjo se je eksportna delavnost naše industrije zelo poživila in se udeležuje sedaj zopet javnih razpisov sosednih držav in balkanskih dežel, zlasti Bolgarije in Grške; tu sem pošilja železniške vagonce in tračnice, v Turčijo pa poljedelske stroje.

Še par besedi o nekaterih vrstah kemične industrije. Plinska industrija ne kaže nobenega napredka, predelovanje smole in asfaltna industrija sta se pa dvignila za ca 50%, kar je

v zvezi s stavbnim delovanjem ter z državnimi in mestnimi investicijami. Industrija vapna in cementa izrablja 40 odstotkov kapacitete, industrija umetnih gnojil 30%, fabrikacija vitriola 40% in približno toliko tudi industrija žveplene kisline. Industrija lima stagnira vsled velikega pomanjkanja surovine. Položaj poljedelske kemične industrije je neugoden, ta vrsta izrablja samo 10 do 15% kapacitete. Položaj industrije škroba paralizira poslabšanje eksportnih možnosti. Tudi položaj industrije mila ni zadovoljiv, čeprav se kažejo v industriji toaletnega mila znaki zboljšanja. Kosmetična in parfumska industrija trpi na posledicah trgovske pogodbe s Francijo, ki uvaža čimdalje več teh predmetov. Tudi industrija kavčuka trpi na tej pogodbi; izdelovanje pnevmatik nazaduje, import pnevmatik raste. In tako dalje. Vse to in drugo dobiš v omenjeni publikaciji.

NEMCI IN POLJAKI.

O gospodarski poravnavi med Nemci in Poljaki je podal poljski veleindustrijec G. Gliwic sledečo izjavo — Gliwic je bivši poljski trgovski in obrtni minister, predsednik poljske delegacije na mednarodni gospodarski konferenci, podpredsednik sindikata poljske rudarske industrije —: »Sem med tistimi, ki so bili zmeraj in so še zmeraj prepričani, da more razvoju in napredku človeštva služiti le mirno in prijateljsko sožitje narodov, le vztrajno gospodarsko sodelovanje posameznih držav. Tako je tudi v razmerju med Nemčijo in Poljsko. Celo danes, ko niso naše zveze urejene z nobeno trgovsko pogodbo, je Nemčija prva med državami, s katerimi izmenjavamo blago; ta trgovina hitro raste: Poljski uvoz iz Nemčije v prvem četrtletju 1926 je znašal 51.558.000 zlatov, 1927 pa 149.810.000 zlatov; poljski uvoz v Nemčijo 101.887.000 in 178.015.000 zlatov. Nedvomno je, da bi se ta trgovina še hitreje razvijala, če bi imeli trgovski dogovor. Brezpogodbno razmerje med nami in Nemci mora nehati. Izločiti moramo vse politične momente in stati moramo na strogo ekonomskem temelju. Če bi zadevo imeli v rokah finančniki in zastopniki gospodarskih krogov, bi bila kmalu rešena. Zato se morajo sestati najprvo zastopniki gospodarskega življenja, nato šele uradni zastopniki. Našim poljskim gospodarskim krogom ne manjka najvažnejše zahteve za sporazum, dobra volja; to imamo. In kakor sem videl v Düsseldorfu in Luksemburgu, jo imajo tudi Nemci.«

Trgovina.

Velika belgijska tovarna za damske in moške klobuke išče odjemalca oziroma zastopnika. Naslov je na vpogled v uradu velesejma v Ljubljani.

Žito. V Ameriki so cene žita padle, ker so poročila o novem pridelku ugodna. Mislijo, da bo pridelok prekosil uradno cenitev. Argentinja in Avstralija poročata o boljših izgledih, prav tako Indija. V evropskem kontinentalnem žitnem prometu vlada velika negotovost. Glede novega pridelka ni splošno še absolutno nič jasnega, ker se je žetev v številnih deželah zakasnila. Poročilo Mednarodnega poljedelskega zavoda v Rimu je ugodno in pravi, da je kakovost letošnjega evropskega pridelka v številnih produkcijskih središčih boljša kot lani. O kvantiteti seveda še ni nobenih podatkov; pravijo pa, da bo v najboljšem slučaju komaj dosegla lansko količino in bodo potrebni zato tudi letos večji dovozi iz prekomorskih produkcijskih okrajev. Da bodo Poljaki, poučeni po lanskih dogodkih, izvoz žita zaenkrat zaprli, smo zapisali že na drugem mestu. Vse čaka.

Industrija.

Avstrijsko pivovarništvo. Pivovarna Hütteldorf se je združila z Združenimi pivovarnami Schwechat, St. Marx, Simmering, Dreher, Mauthner, Meichl. Delniška glavica Združenih pivovarn v Schwechatu znaša 9 milijonov šilingov v 180.000 delnicah po 50 šilingov, delniška glavica pivovarne v Hütteldorfu pa 5 milijonov šilingov v 50.000 delnicah po 100 šilingov. Schwechatska podjetja zvarijo na leto skoraj 1 milijon hl piva, k čemur pride še pivovarna v Trstu s 120.000 hl na leto. Hütteldorfska

¹ »Narodna Odbrana« br. 15 od 1. avgusta 1927.

pivovarna, odlikujoča se po posebno moderni in racionalno delujoči napravi, zvari na leto skoraj 200.000 hl piva, tako da more sedaj združeno podjetje zadovoljiti 22% vse avstrijske porabe. Kampanjo 1927/28 bodo vodili že na skupni račun.

Elektrifikacija Rumunije in Balkana. Londonska Power (moč) and Traction (vod) Finance Comp. Ltd. hoče zgraditi v Rumuniji veliko električno centralo. Napravili so že načrte. Stala bo pri premogovniku Vulkan in bo zalagala s tokom vse Podonavje in vsa pokrajina tja do Bukarešte. Ista družba gradi tudi veliko ogrsko električno centralo pri Tati in si hoče zagotoviti s temi novimi gradbami na Balkanu in v bližnjem orientu odločilni vpliv na vire energije teh dežel.

Izdelki ruske državne industrije. Sovjetski listi sami so se že opetovano pritoževali nad slabo kakovostjo izdelkov ruske državne industrije. V eni zadnjih številkih priobčuje »Krasnaja Gazeta« zopet več pritožb, ki so na originalen način ilustrirane s pridejanimi fotografijami. Na eni sliki na primer vidiš čevljev z dol visečim podplatom, zraven pa poročilo, da je bil original kupljen v soboto v znani državni prodajalni čevljev in da je že v ponedeljek nato dobil fotografirano obliko. Potem vidiš kuhalni špiritov aparat, ki »strašno vpije, zraven pa malo toplote da ali pa prav nič.« O nekem svetilnikem cilindru pripoveduje časopis, da ga je napravila tovarna, ki dela prav dobre kupčije; kajti v enem večeru porabi štiri cilindre ali pet, ker počijo brez zunanega vzroka v par minutah. Na koncu vprašuje uredništvo časopisa, kaj mislijo zastopniki trustov poleg svojega teoretičnega prizadevanja napraviti tudi za praktično izboljšanje kakovosti njih izdelkov.

Promet.

Rečna plovba v Češkoslovaški. Na Vltavi in Labi so v prvi letošnji polovici prepeljali 1.211.400 ton blaga, za 231.000 ton ali za 24% več kot v prvi lanskii polovici. V inozemstvo je šlo 454.100 ton, za 1% več, iz inozemstva je prišlo 369.700 ton blaga, za 44% več kot v prvi lanskii polovici; domači promet je narasel za 25%, promet po plavih (141.100 ton) za 82%. Največ prometa je imelo pristanišče Usti na Labi, 262.800 ton, + 14% napram prvi lanskii polovici. Donavsko pristanišče Bratislava izkazuje promet 249.400 ton, + 50%, Komarno pa 182.400 ton, + 72%; prevoz na češkoslovaški strani pri Bratislavi je znašal 567.300 ton, + 36%. Razmere prve letošnje polovice napram prvi lanskii polovici so tele: V prometu Labe in Vltave z inozemstvom je narasel promet navzgor, torej iz inozemstva. Zelo je narasel promet s plavi, in sicer izključno le na Vltavi nad Prago, torej na jugu od Prage. Na Donavi opažamo sistematičen dvig prometa sploh, in sicer tako v pristaniščih Bratislava in Komarno samih kot v prevoznem prometu. Promet via Bratislava in Komarno se je od lani na letos bolj dvignil kot prevozni promet, kar z zadovoljstvom ugotavljajo.

Iz naših organizacij.

ZASTOPSTVO ZVEZE GREMIJEV V GLAVNEM VOLILNEM ODBORU ZA T. O. I. ZBORNICO.

Na zadnji plenarni seji Zveze gremijev je bil, kakor smo že poročali, soglasno izvoljen za zbornične volitve petčlanski volilni odbor, sestojč iz gg.: načelnika Zveze gremijev Vilka Weixla iz Maribora, R. Stermeckija, načelnika gremija v Celju, Ivana Kostevca, bivšega načelnika gremija trgovcev v Ljubljani, Antona Stergarja, načelnika gremija trgovcev v Kamniku in Stanka Lenarčiča, načelnika gremija trgovcev za logaški polokraj v Novi vasi pri Rakeku ter Konrada Elsbacherja, načelnika gremija trgovcev v Laškem. Volilnemu odboru je poverjena naloga, da izvrši vse predpriprave za skupen nastop vsega, v gremijih organiziranega trgovstva pri bodočih zborničnih volitvah ter da stopi v stik z vsemi merodajnimi faktorji, predvsem s

Denarstvo.

Nemčija potrebuje nadaljnih posojil. »Journal of Commerce« se obrača protimnenju ameriškega trgovskega urada, da se Nemčija hitro bliža trenutku, ko bo mogla financiranje samostojno izvajati. Zmeraj je treba upoštevati dejstvo, da temelji nemško blagostanje na zmognosti izpolnjevanja inozemskih obveznosti in najemanju novih inozemskih posojil. Trgovski urad prezre, da je nastopil v Nemčiji glede posojil samo kratek odmor, ki ima svoj izvor v zalogah prejšnjih posojil.

RAZNO.

Kronski vpokojenci. Delegacija ministrstva financ nam javlja uradno, da je izšla v »Uradnem listu« od dne 30. julija t. l. št. 358/81 naredba ministrstva za financ od dne 14. julija t. l., D. R. br. 88.808 glede prevedbe kronskih pokojnin na dinarske z veljavnostjo od 1. avgusta t. l. dalje. Po nalogu ministrstva financ od dne 14. julija t. l. D. R. br. 88.808 bo delegacija osebno pozvala vse kronske vpokojence, da vložijo prošnje za prevedbo pri bivših svojih resornih oblastvih, priklopivši dosedanja dosedanja pokojninski dekret in pozivnico delegacije, vrhutega pa tudi vse listine, na osnovi katerih je bila svojčas dosežena osebna ali rodbinska pokojnina v kronah. Z ozirom na veliko število takih vpokojencev je naravno, da se pozivi ne morejo naenkrat dostaviti, toda pričelo se je že s tem delom, ki se bo tako pospeševalo, da bo v čim najkrajšem roku dovršeno; zatorej naj se zaenkrat opušča vsake ustne ali pismene reklamacije.

Borza dela v Mariboru. Od 31. julija do 6. avgusta je iskalo pri borzi dela v Mariboru 124 moških in 63 ženskih, prostih mest je bilo 95, delo je dobilo 43 moških in 32 žensk, odpadlo jih je 37, odpotovalo pa 41, od 1. januarja do 6. avgusta pa je dela iskalo 5357 oseb, 2965 tim je bilo delo ponujeno, 1973 oseb je dobilo delo, 2125 jih je odpadlo, 845 pa odpotovalo.

Pri borzi dela v Mariboru dobijo delo: 2 viničarja, 11 hlapcev, 15 čevljarjev, 1 kolar, 2 mizarja, 1 lakirnik, 1 krtačar, 2 kovača, 1 vrvar, 1 pek, 1 sluga, 6 kamnosekov, več vajencev (kolarske, mizarke, ključavničarske, pečarske, pekove, obrti in trgovske stroke), 29 kmečkih dekel, 1 natakarica, 2 kuharici v hotel, 2 gospodinji, 2 sobarici, 11 kuharic, 18 služkinj, 1 vzgojiteljica, 2 varuški, 1 postrežnica, 1 trgovska vajenka v delikatesno trgovino, 2 šiviljski učenci.

Mezdno gibanje na Ogrskem. Delavstvo raznih industrijskih panog je nastopilo v zadnjem času, sklicujoč se na rastočo draginjo, z zahtevo po zvišanju plač. Del industrijcev zahteve odklanja, v drugih industrijskih panogah so pa podjetniki pripravljani, da zahtevam delavstva vsaj deloma ugodijo. Sedaj se pogajajo o zvišanju, ki se bo gibalo okoli 5 do 10 odstotkov.

Drobne vesti. Insolventna je postala največja tekstilna tovarna v Lvovu I. Marel; pasivnost znaša 1.400.000 zlatov

predsedstvom Zbornice, da dobi Zveza gremijev svoje zastopstvo v glavnem volilnem odboru.

Zato je volilni odbor takoj po zvezni seji posetil zborničnega predsednika g. Ivana Jelačina ml. ter mu naznanil soglasni zvezni sklep, da namerava trgovstvo pri bodočih zborničnih volitvah v zaščito svojih interesov nastopiti skupno in sporazumno. Deputacija je obenem obvestila zborničnega predsednika, da je Zveza sklenila predlagati v glavni volilni odbor kot zastopnika trgovskega stanu gg. Ivana Kostevca, veletržca iz Ljubljane in R. Stermeckija, veletržca iz Celja ter ga namenovila, da pri sestavi predloga za imenovanje zastopnikov trgovine v glavnem volilnem odboru upošteva to željo trgovstva.

Zbornični predsednik je pozdravil sklep sporazumnega nastopa in obljubil, da bo s svoje strani tozadevno akcijo vsestransko podpiral.

in so prizadete na nji zelo številne domače in inozemske tovarne. — Pogajanja za pristop Anglije k evropskemu sindikatu cevi ugodno napredujejo; preuranjena so pa poročila, da se bo pristop izvršil že v kratkem času. — V avstrijskih gospodarskih krogih so govorili v zadnjem času o kartelnem zakonu; sedaj beremo, da vlada tega zakona parlamentu ne bo predložila. — V zadnjem času je tvrdka Jakob Neurath izpolnila več večjih obveznosti in je sedaj omogočen pregled o finančnem položaju podjetja. Računsko bi se dala doseči poravnalna kvota 50%, pa bo vsled manjše uporabljivosti aktiv najbrž manjša. — Na novo so ustanovili poljski sindikat emajla, ki obsega z majhnimi izjemami vsa tovrstna poljska podjetja. — Izvršila se je spojitev Hrvaške železotrgovske d. d. in Sidro-železotrgovske d. d. v Zagrebu; nova družba bo prevzela ime od družbe Sidro. Delniška glavica obeh družb znaša 7.500.000 Din, po enakih delih. — Ameriški finančnik Harriman bo prišel v Moskvo, da se pogaja tam za veliko bakreno koncesijo. — Upravni svet Združenih budimpeških hranilnic hoče zvišati glavnico od 1.293.000 pengö na 5.586.000 z izdajo 143.000 kosov novih delnic. 100.000 delnic bo prevzel ameriški finančni konsorcij, ostalo stari delničarji. — Na budimpeški borzi bo začela uradno notirati finska marka. — Trgovski položaj francoske železne trgovine je zelo slab, tako glede domače porabe kot glede eksporta. Naročil je malo, konkurenca čezdalje hujša. Smatrajo pa sedanje razmere samo začasne. — Prva cenitev o pridelku jute 1927/1928, ki je prišla iz Kalkute, pravi, da je s to rastlino obdelanega v Indiji 3.382.000 oralov sveta, v Nepalju pa 20.000 oralov. Bodoči pridelek bo znašal okoli 11 milijonov bal, svetovna poraba znaša ca. 10 milijonov. Pravijo, da se tržni položaj ne bo spremenil, nikakor pa ni pričakovati znižanja cen za juto.

Po svetu. Na Pruskem so napravili lani 94.500 novih poslopj, 55.400 stanovanjskih poslopj, 130.000 stanovanj sploh, v stanovanjskih poslopjih pa 125.000 stanovanj. — Mesečno poročilo nemške Diskontne družbe pravi, da strah pred gospodarsko depresijo ni na mestu, da bo sedanja konjunktura zaenkrat trajala še naprej, ker je večina tovarn za dalj časa preskrbljena z naročili, in da so denarne razmere tudi še ugodne. — Belgrajska trgovska zbornica poroča, da bo letos v Jugoslaviji 30% pšenice manj kot lani, sena pa 50%. Priporoča odpravo carine na pšenico, koruzo in ječmen, znižanje železniške vozine za koruzo in prepoved produkcije finejših vrst moke. — Škodove tovarne so izdelale velepotenzen racionalizacijski načrt in so z izvajanjem že pričele; za vzorec jim služijo deloma Fordove tovarne. — Češkoslovaški oziroma praški šunki se je pojavil nevaren tekmeč v šunki iz Latvije, ki je prodajo zlasti veliko na Nemško. Kvaliteta latvijske šunke sicer ni tako prvovrstna kot ona praške, a diferenca v ceni je zelo znatna. — Čisti dobiček Živnostenske banke v Pragi znaša skoraj 41 milijonov Kč; dividende bodo razdelili 24 milijonov Kč. Upravni svet se je zadovoljil z 1.700.000 Kč tantijem. — V Avstriji so se pojavili novi elektrifikacijski načrti, zlasti ob Anizi (Enns) in Burgenlandu. Poleg Nemcev se zanima za nje zlasti ameriška skupina Champman Co. — Tekstilna industrija v Avstriji preživlja prav dobro konjunkturo, ki jo moramo označiti kot refleks mednarodne konjunkturo te produkcijske panoge. Izvir zboljšanja je dvig v cenah bombaža. Razpoloženje v avstrijski tekstilni industriji že več let ni bilo tako dobro kot je sedaj, in računajo, da se bo položaj še zboljšal. — Slavonija lesna industrija d. d. izkazuje za preteklo leto deficit 52.671.000 Din. Krili ga bodo deloma iz delniške glavnice, deloma iz rezervnega zaklada. S prežigosanjem delnic od nominala 50 Din na nominala 30 Din so znižali delniško glavico na 36 milijonov dinarjev, rezervni zaklad pa na 5.128.000 Din. Zgube so posledica neugodnega gospodarskega položaja v lanskem letu, bodočnost smatrajo za ugodno. — Nemci hočejo ustanoviti nov sindikat za nakupovanje kosti, v katerem bodo zastopani samo predelovalci. — Rusi se pogajajo na Češkem o doba-

vi oprem za velike sladkorne tovarne, ki jim sedaj Rusija posveča prav posebno pažnjo. — Nova trgovska pogodba med Češkoslovaško in Ogrsko odpira češkoslovaški tekstilni industriji na široko ogrski trg, polagoma si ga je začela osvajati. Pogodba je stopila v veljavo 8. t. m. — Češkoslovaški državni urad za statistiko je izdal že popoln pregled o specialni trgovini leta 1926, veliko prej kot lansko leto. Pri trgovskih pogajanjih itd. je to seveda neprecenljive vrednosti. — Na Češkoslovaškem je vlada čebelarjem odpustila davek na sladkor. — Ogrska Splošna kreditna banka je po pogodbi z vlado prevzela za dobo petih let upravljanje bančnih poslov ogrske države, je postala torej državna banka. Ze v mirovnihi časih je upravljala ta banka bančne in finančne posle države; pripada Rothschildovi skupini. — Češkoslovaška avtomobilna industrija je v zadnjem času polno zaposlena. Večina avtomobilov je prodana in delajo sedaj na nadaljnih naročilih. Zdi se, da je inozemska konkurenca premagana; češkoslovaška industrija se trudi, da svoje tipe izpopolni in jih tako glede cen kot glede tehniške opreme prilagodi inozemski konkurenci. — Pasivnost ogrske trgovske bilance je zmeraj večja; v prvih šestih mesecih lanskega leta je znašala 82.2 milj. pengö, v prvem letošnjem polletju pa 178.6 milj., se je torej več kot podvojila. Vse važne importne vrste rastejo, eksport najvažnejših prodajnih vrst pa stalno pada, tako eksport pšenice, rži, moke in prašičev. — Poljaki nameravajo izvoz žita začasno popolnoma prepovedati; lani so izvoz najprvo zelo forsirali, so imeli nato premalo žita in so ga morali potem po višjih kot po prodajnih cenah zopet kupovati, skoraj vsak dan za poldrug milijon zlatov. Seveda je to na trgovsko bilanco zelo močno vplivalo. — Švedska tvrdka Asea bo investirala 5 milijonov dolarjev v veliko električno podjetje v Jaroslavu (Rusija). — Cene umetne svile rastejo še nadalje, tako v Ameriki kot v Londonu, Parizu, Bruslju, Amsterdamu in Berlinu. Niso merodajna samo splošna razmotrivanja, temveč tudi napovedana povišanja glavničnih transakcij posameznih družb. — Skupno eksportno organizacijo Jugoslavije, Ogrske in Rumunije hočejo raztegniti tudi na trg živine.

Spominjajte se ob vseh veselih in žalostnih dogodkih »Podpornega sklada Trgovskega društva Merkur v Ljubljani« in darujte po svojih močeh!

Upravne odredbe kot nadomestilo za carinsko zaščito domače industrije. Nekako do srede prejšnjega stoletja je še veljala Anglija kot najbolj trgovskosvobodna država; med vojno in v poveljni dobi pa se je v tem pogledu izvršil prav temeljit preobrat. Najizrazitejši pojav te politike predstavlja industrijsko-zaščitni zakon »Safeguarding of Industries Act« iz leta 1921, ki predvideva za gotove izdelke 33% carino, ter vsebuje še razne odredbe glede carinskih prednosti na blago, ki prihaja iz britanskih kolonij, protektoratov, dominij in mandatnih provinc. — Poleg omenjene zaščite so se izdale različne upravne odredbe, ki imajo različne upravne odredbe, ki imajo prikriti namen odtujiti konkurenčno industrijo domačemu trgu. — Predvsem je računati med te ukrepe takozvani: »Merchandise Marks Act« iz leta 1926; tam se zahteva, da mora vsaka roba, ki nosi ime angleškega tovarnarja ali trgovca in se na Angleškem prodaja, je pa sicer tuje provenijence, biti opremljena z znakom izvora. V tej odredbi, ki je brezdvomno naperjena proti nemški konkurenci, odseva doslednost propagandistične krilatice: »Buy only english goods«, ki jo najdemo na javnih lepilih, v trgovski reklami, celo na poštnih žigih je bil ta poziv vezan. Da je stvar učinkovito zalegla, je konkurenca na evropski celine živo občutila. Državna pospešitev in splošna podporna politika prikrivanja zaščitne carine; v tem oziru se odlikujejo osobito Španija in An-

glij. Širša industrializacija Španije se je začela šele v povojni dobi; seveda bi bile evropske in deloma severo-amerikanske tekmovalke Španijo industrijsko kmalu udušile, če bi vlada ne bila posegla po carinski zaščiti. Ko pa je morala Španija pri sklepanju potrebnih trgovskih pogodb pri uvozni carini odnehati, izdala je odredbe, ki so imele isto učinkovitost. Zakon o zaščiti domače industrije od 30. aprila 1924 priznava novim podjetjem in obstoječim narodnim firmam gotove podpore; z odredbo 9. julija 1926 se je ta zakon še razširil ter se uvoz gotovih strojnih naprav sploh prepove, nadalje pa se določijo izvozne premije na domače izdelke; značilno je dejstvo, da se krijejo premije iz povškov uvozne carine. V kovinasti industriji se dopušča uvoz surovin izključno podjetjem, ki razpolagajo z lastnimi delavnicami. Nekaj podobnega si je privoščila tudi Anglija glede sladkornega uvoza, razven tega je zaščitena domača strojna industrija z določbo, da mora vsaj 75% vseh strojnih naprav biti domačega izdelka. Posebne uspehe si obetajo nekatere države od submisivskih odredb, ki naj nadomestijo carinsko zaščito. V okvirju Mussolinijevega načrta za zaščito lire je izdala italijanska vlada v januarju lanskega leta zakon o favoriziranju domačih izdelkov pri državnih in javnih dobavah. Z novelo od 15. julija 1926 je ta zakon razširjen na vse javne ustanove, na zasebne pa v toliko, kolikor uživajo državno podporo, ali stoje pod državnim vplivom; skratka, vsa podjetja imajo v prvi vrsti kriti svoje potrebe na domačem trgu, čeravno bi bile tuje ponudbe do 10% ugodnejše; v obzir je jemati celo pravilo, da je smatrati inozemske ponudbe franko namembna postaja, domače pa loko dobavnega skladišča. Španija je dobremu vzgledu Italije sledila z zaščitnim zakonom od 9. julija 1926 in tudi tam se naravnost prisili nakup raznih potrebščin na domačem trgu ter je dostop inozemske konkurence do javnih ali zasebnih dobav do malega nemogoč, ali vsaj jako težaven. Turčija si je privoščila načelo, da mora ponudnik na javne dobave za iste garantirati in sicer z 10-15% vrednosti dobavnega predmeta; sicer se da to postopanje v interesu državne uprave vsekakor zagovarjati, stvar pa zadobi kritično obliko, če se gre za vrnitev položene jamčevine, ki se zavlakuje včasih do neskončnosti, brez da bi se priznala kake obresti za vlogo. Tudi ta praksa diši jako sumljivo po prikriti carinski zaščiti. Avstrija je uvedla z izvršilno odredbo od 29. de-

cembra 1924 »obratni davek na uvoz«, ki v splošnem obremenjuje blago tujege izvora z 2%, luksuzno pa celo z 12%. Očividno se gre tudi v tem slučaju za prikrito zaščito; vsaj je vseeno, se-li pobira 20%, ali 10% carina in poleg te še povprečno isti znesek na uvoznem davku. V okvir te razprave spadajo tudi davki na izvoz, ki obremenjujejo večinoma surovine, na kojih nizkih dobavnih cenah je predvsem domača industrija zainteresirana. Avstrija in Češko-slovaška prednjačita v tem oziru pri izvozu neobdelanega lesa. Pred kratkim je Češko-slovaška z istim namenom sploh prepovedala izvoz kozličnih kož, da zasigura domači rokaviški obrti cenene surovine. Grčija otežkočuje uvoz s pobiranjem neprimerno visokih komunalnih doklad, ki presegajo včasih 25% redne carine. Razen teh uvoznih davkov še plača uvoznik razne skladiščne, pristaniške in podobne pristojbine. Uvoznim oviram je prištevati tudi posamezne ukrepe v prometu z devizami, ki so pravzaprav namenjeni v zaščito domače valute, imajo pa isti učinek, kakor zaščitne carine; posebno Italija in Bolgarija sta v tem oziru zasloveli. Izvršilna odredba k zakonu od 11. junija 1926 zabranjuje naravnost diskontiranje lira-menic italijanskih tvrdk v korist inozemskih podjetij. S to odredbo so občutljivo prizadeti vsi inozemski dobavitelji, katerim se delajo pri kupčijskih terjatvah nenavadne težave. Bolgarija si je prikrojila še učinkovitejšo zaščito kot nadomestilo carinskega pritiska, ki ga sklenjene trgovske pogodbe z lepa ne dopuščajo. Glasom odredbe od 26. februarja 1926 je vsak uvoznik dolžan potrebo po inozemskih plačilnih sredstvih pri narodni banki priglasiti, in sicer tri mesece pred zapadlostjo dotične fakture; če blago v tem času ni bilo uvoženo — kar je seveda običajno — mora priglasitelj 25% vrednostnega zneska kot jamčevino pri banki založiti. To je bil hud udarec uvoznikom ter je v kratkem pristrigel pretežni del prejšnjega prometa. Tudi po prevoznih tarifi posegajo nekatere države in določijo za uvozno robo višje postojanke kakor za domačo. Tipičen primer so švicarske zvezne železnice, pri katerih je na razdaljah nad 350 km povisek skoraj 50% in sicer pri uvoženem rezanem lesu. Končno tudi niso brez vpliva neprimerne visoke konzularne pristojbine za potne liste, trgovske dokumente in razne blagovne priloge. Če premotrimo našteje in podobne pojave, izgubljajo sklenjene trgovske pogodbe, z medsebojno priznanimi ugodnostmi, dosti na pome-

nu. Kaj pomagajo uvozne olajšave s prednostno carino, če skrbe administrativne odredbe notranje zakonodaje za primerno obremenitev blaga! Kot primeri navedene trgovske ovire so se polegoma izcimile v nekak sistem, ki je samo po obliki različen od običajne zaščite v carinski politiki ter preti svetovnemu gospodarstvu, osobito pa evropskemu, z nevarnostjo, da se kot trajna pridobitev sodobne politike razpase in uspehe medsebojnih sporazumov izpodjeda.

K. Tiefengruber.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg, dne 6. avgusta 1927.
Trg je bil še bolj preskrbljen kakor pretečeni teden, tudi slaninarjev je bilo 20 (pretečeni teden 11). Drugače pa je bilo 42 s krompirjem, čebulo, kumarci in drugo zelenjavo in 10 s sadjem naloženih voz na trgu. Cene mesa so malo poskočile, zelenjavi in sadju kakor tudi perutnini so pa padle. Cene so bile govedini 10 do 15, teletini 15 do 20, svinjini pa 17.50 do 30 (drobu 10 do 15) dinarjev za kilogram. — **Perutnine in drugih domačih živali** je bilo okoli 600 komadov. Cene so se znižale, ker prihaja vedno več blaga na trg. Te so bile piščancem Din 7.50 do 15, večjim 15 do 25, kokošem 30 do 50, racam in gosom 40 do 70, domačim zajcem 8 do 20, morskim prašičkom 8 do 10, grlicam 25 do 30, kanarčkom 25 do 30 dinarjev za komad. — **Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, evetlice.** Cene so bile krompirju 1 do 1.50 Din, letošnjemu 2 do 2.50, solati 2 do 3, čebuli 3 do 4, česnu 7 do 10, paradižnikom 8 do 10, fižolu v stročju 6 do 8, kislemu zelju 2.50, kisli repi 2, maslu 36 do 40, kuhanemu 44 do 46, čajnemu 48 do 52 dinarjev kilogram; ohrovu 0.50 do 1, glavnati solati 0.25 do 1.25, glavnatemu zelju 0.50 do 4, karfiolu 1 do 5, kumarcam 1 do 3 (za vlaganje 0.20 do 0.75), buči 3 do 5 Din komad. Mleku 2.50, smetani 14 Din liter. Sadju: jabolkom in hruškam 3 do 8, črešnjam (ki so že pri kraju) 8, breskvam 16 do 20, marelicam 14 do 16, ringlotom 3 do 5, grozdju 18 do 24, slivam 7 do 10, dateljem 24 do 36 Din za kg; jagodam 12, borovnicam 2, ribizlu 5 do 7, malinam 4 do 6 Din liter; melonom 14 do 20, pomarančam 1 do 3, limonam (letošnjim) 0.50 do 1 Din komad. Cvetlicam: 0.25 do 6, z lonci vred 15 do 50, eksotičnim rastlinam 5 do 2.50 Din komad. — **Lončena in lesena roba,** ki ima skoraj vedno svoje stalne cene 1 do 100 Din, brezove metle 2 do 5 Din, lesene grablje 6 do

8, lesene vile 10, cepci 8 do 12, držala za kose 20 Din komad.

Seno in slama na mariborskem trgu.
V sredo 3. avgusta je bilo 11 voz sena, 3 voze otave, 6 voz slame; v soboto 6. avgusta pa 9 voz sena, 1 voz otave in 3 voze slame na trgu. Cene so bile: senu Din 62.50 do 75, otavi 55 do 60, slami pa 25 do 50 Din za 100 kg; slami tudi Din 1 do 2 za otep.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 12. avgusta t. l. ponudbe glede dobave strešne opeke in pisarniškega materiala; do 16. avgusta t. l. glede dobave 1 bakrene plošče in matice; do 19. avgusta t. l. glede dobave 500 kg parafina, gorilcev, ploščatega stenja, salmijaka, boraksa, kalcinirane in kristalne sode, 200 komadov slamnatih podnožnic, 50 kg zalivk in 100 komadov snažilnih rutic. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddeljenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 16. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 2 komadov usnjatih jermenov. Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 16. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 100 m³ plohov; 18. avgusta t. l. glede dobave 20 komadov nosilnic in 130 m³ jamskega lesa; do 25. avgusta t. l. pa glede dobave sit za sortiranje koksa in premoga. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 23. avgusta t. l. pri Glavnem sanitetnem slagališču v Zemunu glede dobave raznih zdravil; dne 24. avgusta t. l. pa glede dobave sodov in zabojev. — Dne 26. avgusta t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave raznodobave sodov in zabojev. — Dne 26. avgusta t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave varnostnih naprav. — Predmetni oglasi z natančnimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani; interesentom na vpogled. Pri ekonomskem oddeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani se bosta vršili naslednji ofertalni licitaciji: Dne 26. avgusta t. l. glede dobave 4000 kg dekstrina in glede dobave 660 komadov zavornjakov. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddeljenju te direkcije. Dne 26. avgusta t. l. se bo vršila pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu ofertalna licitacija glede prodaje 20 tisoč kilogramov starega papirja. — Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Trgovska pomočnica

ki se čuti sposobno za vodstvo podružne trgovine z mešanim blagom in usnjem, s predpisano petletno prakso, kaviče zmožna, resna in poštena, se sprejme za vodstvo podružne trgovine z mešanim blagom na deželi. Izključujem tiste, kojih je učno razmerje obstajalo v konsumnih in nabavnih zadrugah in tem podobnih podjetjih. Takošnje ponudbe z navedbo razpoložljive kaviče, prepisi spričeval in zahtevkom mesečne plače je poslati upravi »Trgovskega lista« pod: »AGILNA 100«.

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin

Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

R A Z P I S.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje oddajo

zidarskih in težaških del za novo stanovanjsko hišo na Bleiweisovi cesti.

Vsi potrebni pripomočki kot računi, proračuni, kakor tudi gradbeni pogoji, se dobijo med uradnimi urami v zborničnem uradu (Beethovnova ulica 10/I.) za Din 50.—

Pravilno kolekovane ponudbe je predložiti v zapečatenih kuvertah zbornici do 16. avgusta t. l. ob 12. uri opoldne.

Zbornica si pridržuje pravico oddati dela ne glede na najnižjo ponudbo.

V Ljubljani, dne 8. avgusta 1927.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Predsednik:
I. Jelačin ml., l. r.

Tajnik:
Ivan Mohorič, l. r.

Telefon 2578

Telefon 2578

TOVARNA KISA

Ustanovljena l. 1886

Jernej Jelenič, Ljubljana

Stara pot 1 (poleg Leonišča)

priloga svoj priznani dobri „Majarončkov“ spiritov in vinski kis ter prvovrsten kis za vlaganje sočivja.

Na veliko. **GALANTERIJA** Nizke cene.

D. M. C. prejico, dišeča mila, žlice, vilice (pribor) aljaka, aluminium, škarje za prikrejevanje in obrezovanje trt, žepni noži, glavniki, razni sukanci, dreta, svila v vseh barvah samo pri Josip Petelinc-u, Ljubljana

Bližu Prešernovega spomenika, ob vodi.

Postrežba točna. Nizke cene. Na veliko.

TRG.-IND. D. D.

TISKARNA MERKUR

Ljubljana
Gregorčičeva ul. 23

se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovino, obrt in industrijo ter za urade, društva i. t. d.

Lastna **KNJIGOVEZNICA**

Telefon 2552

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. - Raznovrstno rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago!